

Program Glavne skupščine in kongresa UJU v Ljubljani, dne 5., 6., in 7. avgusta t. l.

Vsek udeleženec dobi ob prihodu v Ljubljano kongresno brošuro, iz katere so razvidni vsi podrobni podatki zborovanj in prieditev v teh dneh ter podrobna navodila za vse udeležence. Na železniški postaji na glavnem kolodvoru v Ljubljani bo poslovala centralna kongresna pisarna, v kateri se mora vsak udeleženec javiti in se legitimirati, da dobi kongresni znak in vse potrebne dokumente.

Dne 5. avgusta (nedelja)
dopoldne.

I.

Seja Glavnega odbora UJU ob 8. uri dopoldne v mestni posvetovalnici na magistratu.

Dnevni red:

1. Izveštaj izvršilnega odbora.
2. Predlogi namenjeni skupščini.
3. Sporazum o delu zborovanja delegatov, glavne skupščine in kongresa.

II.

dopoldne.

Ogledovanje mesta: Rožnik — Francoski okopi — Bellevue. Zbirališče ob 3. uri pred Narodnim domom, Aleksandrova cesta pri spomeniku Primoža Trubarja. (Samoz za nedelegate, delegate opozarjam na delegacijsko zborovanje ob 5. uri v hotelu Union.)

Zborovanje delegatov učiteljskih društev in Glavnega Odbora UJU ob 5. uri popoldne v veliki dvorani hotela Union.

Dnevni red:

1. Otvoritev zborovanja in overovanje polnomočja.
2. Razdelitev na sekcijs, katere bodo vzele v pretres teme, ki so na dnevnem redu kongresa.
3. Sporazum o najvažnejših učiteljskih zahtevah, ki jih je treba unesti v rezolucije kongresa.

III.

zvečer.

Ob 7. uri zvečer pozdravni večer na vrtu restavracije Zvezda, Kongresni trg. Na sporednu: godba, petje, nagovori itd.

Dne 6. avgusta (ponedeljek)
dopoldne.

I.

Tretja glavna skupščina UJU ob 8. uri dopoldne v veliki dvorani hotela Union.

Dnevni red:

1. Otvoritev skupščine.
2. Izbor potrebnih odborov in sekretarjev.
3. Poročilo o delu Glavnega in Nadzorovalnega Odbora Udrženja.
4. Proračun (budget) Udrženja za 1. 1923/24.
5. Predlog za izpremembo pravil.
6. Poslovnik.
7. Izvoleitev Glavnega in Nadzorovalnega odbora Udrženja.
8. Predlogi.

Ogledovanje mesta: Muzej — tobačna tovarna, Zbirališče pred opernim gledališčem v Gledališki ulici ob 9. uri dopoldne. (Samoz za nedelegate, delegate opozarjam na Glavno skupščino ob 8. uri dopoldne v hotelu Union.)

Umetniška razstava kluba »Mladih«. Zbirališče pred Prešernovim spomenikom ob 11. uri dopoldne.

II.

dopoldne.

Tretja Glavna skupščina UJU v veliki dvorani hotela Union (nadzorevanje).

Ogledovanje Učiteljske tiskarne in razstave njenih izdelkov se vrši vsak dan in naj se v to svrhu zglašijo interesenti v pisarni Uč. tiskarne, kjer jim bo tolmač na razpolago.

Ogledovanje mesta: Strojne tovarne in livarne (zvonarna) — Ljubljanski grad — zbirališče ob 3. uri popoldne na Št. Jakobskem trgu. (Samoz za nedelegate, delegate opozarjam na nadzorevanje Glavne skupščine UJU v hotelu Union.)

Narodna galerija. Zbirališče pred Prešernovim spomenikom ob 5. uri pon.

III.

zvečer.

Velika javna telovadba, ki jo priredita na čast udeležencem kongresa obe ljubljanski sokolski župi ob 7. uri zvečer na

trgu Tabor. Spored je razviden iz lepkov.

Narodna zabava. Po končani telovadbi se vrši istotna narodna zabava.

V súčaju dežja se preloži telovadba na 7. avgusta in se vrši ta dan koncert Glasbene Matice ki je 7. avgusta na programu.

Dne 7. avgusta (torek).

I.
dopoldne.

Drugi kongres UJU. Pričetek ob 8. uri dopoldne v veliki dvorani hotela Union.

1. Otvoritev kongresa.
2. Volitev odbora in sekretarjev.
3. Pozdravi.
4. Referati:

a) O jedinstvu osnovnega pouka v naši državi z obzirom na učne predmete v katerih je treba izvesti jedinstvo in enotnost pouka v celi državi.

b) Višja učiteljska izobražba, v zvezi z vprašanjem Višje Pedagoške Šole, vprašanjem o sprejemanjem učiteljev na Univerzo in vprašanjem reorganizacije učiteljišč.

c) Problem moderne vzoje v jugoslovanskem pravcu, dr. Stane Rape, učit. osn. šole v Ljubljani.

5. Predlogi.

Ogled Učiteljske tiskarne in razstave izdelkov, kakor 6. avgusta popoldne.

Ogledovanje mesta: Umetniška razstava v Jakopičevem paviljonu. Zbirališče pred Narodnim domom, na Aleksandrovi cesti ob 11. uri dopoldne.

II.
popoldne.

Ogled Učiteljske tiskarne in razstave izdelkov, kakor 6. avgusta.

Ogledovanje mesta: Pivarna in elektrarna, I. mestna deška Šola in Tovornica učil. in šolskih potrebsčin. Zbirališče pred drž. učiteljiščem na Resljevi cesti 10 ob 2. popoldne.

Ogled tovarne za papir v Večah. Zbirališče pred deželnim bolničico, ozir. gluhomemnicno na Zaloški cesti in za one, ki se peljejo s tramvajem, pri tramvajski remizi ob 2. uri popoldan. Pešizlet ob Ljubljanci.

III.
zvečer.

Koncert Glasbene Matice na čast udeležencem kongresa ob 8. uri zvečer v veliki dvorani hotela Union.

Dne 8. avgusta (sreda).

Izleti po Sloveniji.

Znčana vožnja. Za izletnike je ministristvo saobraćaja z odlokom M. S. Br. 24.100 dovolilo polovično vožnjo po kongresu na drž. žel. iz Ljubljane do Bohinjske Bistrike, Bleda, Planice in do Kamnika. Izkaznice za železnično dobe člani v centralni kongresni pisarni v dneh kongresa.

Kamniške planine: 8. avgusta, Kamniška Bistrica, Kamniško sedlo. Dvodnevni izlet. Odhod iz Ljubljane z državnega kolodvora ob 8.02 uri zjutraj. Povratek iz Kamnika dne 9. avgusta ob 16.05 uri popoldne.

Bled in Bohinj: 8. avgusta, Javornik, Vintgar, Bled, Bohinjska Bistrica. V Bohinjski Bistriči prenočevanje. — 9. avgusta: zjutraj peš do Bohinjskega jezera, k izviru Savice. Odhod iz Ljubljane 8. avgusta na glavnem kolodvoru ob 6.47 zjutraj. Povratek 9. avgusta na glavnem kolodvor v Ljubljani ob 21.45 uri zvečer.

Triglavská tura: 8. avgusta, Mojstrana. — Vrata. — Triglav. — Sedmera triglavská jezera. — Bohinjsko jezero. — Bled. — Štiri do petdnevnih izletov. Oprema turistovská. — 8. avgusta, Odhod iz Ljubljane na Glavnem kolodvoru ob 6.47 zjutraj. Prijed v Mojstrano ob 9.56 popoldne. — Slap Peričnik, 1 uro (daljši odmor). — Vrata, Aljažev dom, 2 uro (Prenočevanje). — 9. avg. zjutraj čez Prag na Kredarico (2512 m), 5 ur. (Prenočevanje). — 10. avgusta, Vrh Triglava (2864 m), 1 uro. — Sedmera triglavská jezera. — Koča pri Sedmerih triglavskih jezerih, 5 ur. (Prenočevanje). — 11. avgusta, Bohinjsko jezero. Slap Savice, 3 ure. Bohinjska Bistrica, 2½ ure. (Prenočevanje). — 12. avgusta. Odhod na Bled ob 4.08 zjutraj. Povratek, prihod v Ljubljano ob 18.41 ali 21.16 zvečer. — Tega izleta se lahko udeleže tudi

izletniki brez turistovske opreme, ki namevajo samo do slapa Peričnika (enodnevni izlet) ali v Vrata — Aljažev dom (dvodnevni izlet), ali ednodnevni izlet v Kranjsko goro in Pišenco.

Izpremembe in vsa podrobna navodila, ki se pojavijo tekom teh dni bodo razvidne iz kongresne številke Uč. Tov., ki izide v torek dne 7. avgusta zjutraj in se bo prodajala pred kongresno dvorano, v centralni kongresni pisarni, knižarni Učit. tiskarne in tri kolporterijah na ulici. Kongresna številka Učit. Tovariša izide v torek dne 7. avgusta zjutraj.

Ivan Dimnik:

Naš tisk.

Jugoslovensko učiteljstvo ima sicer že danes mnogo svojih listov, toda kot popolne naše tiskovne organizacije še ne moremo smatrati, zato se mi zdi umestno, da ob priliki kongresa ponovno opozorimo na to važno vprašanje, na — organizacijo našega tiska.

Danes imamo sledeče jugoslovenske učiteljske in prosvetne liste:

Centralni listi:

»Narodna Prosveta«. Organ Udrženja Jugoslovenskog Učiteljstva. Uredništvo: Beograd, Učiteljski Dom. Uprava: Beograd, Učiteljski Dom.

»Učiteljski list«. Glasilo »Zvezde Jugoslovenskih Učiteljskih društev v Trstu«. Uredništvo: a) Za slovenski del: Sežana na Krasu (Italija), b) Za Hrvatski del: Buzet (Istra). Uprava: Trst, Molin Grande, 16/I.

Glasila poverjeništva UJU:

»Jedinstvo«. Učiteljski staleško-prosvjetni list. Izdaje: Udrženje Jugoslovenskog Učiteljstva — Poverjeništvo Zagreb. Uredništvo: Zagreb, Ilica 83. Uprava: Udrženje Jugoslovenskog Učiteljstva — Pov. Zagreb, Učiteljski dom.

»Pokret«. List Udrženja Jugoslovenskoga Učiteljstva — Poverjeništvo u Splitu. Uredništvo in uprava v Splitu.

»Učiteljski Tovariš«. Glasilo Udrženja Jugosl. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana. Uredništvo in uprava: Ljubljana, Učiteljska tiskarna.

Drugi prosvetni, stanovski in strokovni listi:

»Učitelj«. Pedagoški in znanstveni list. Organ Udrženja Jugoslovenskog Učiteljstva. Uredništvo: Beograd, tč. Smiljaniceva 35. Uprava: Beograd, Učiteljski dom.

»Napredak«. Naučno pedagoška smotra. Izdaje: Hrvatsko Pedagoški književni zbor. Uredništvo: Zagreb, Učiteljski dom. Uprava: Zagreb, Primorska ul. 11.

»Popotnik«. Pedagoško znanstveni list. Izdaje: UJU — Pov. Ljubljana. Uredništvo: Ptuj. Uprava: Ljubljana, Učiteljska tiskarna.

»Šolski Pokret«. Mesečni pedagoški časopis. Vlasnik: Učiteljski zbor sr. Leskovačkog. Uredništvo in uprava: Leskovac, Srbija.

»Učiteljska Iskra«. Prosvetno šolski časopis. Uredništvo in uprava: Kragujevac (Srbija).

»Prosvetni Pregled«. Glasnik za školu in društvo. Uredništvo in uprava: Novi Sad, Futoška ul. 77.

»Prosvjetka«. Organ društva »Prosvjetka«. Uredništvo in uprava: Sarajevo.

»Hrvatski Učiteljski Dom«. Glasilo Hrv. Ped. Knjiž. Zbora, Hrv. Učiteljske Štedne-Predujamne pa pripomočne i posmrtné zadruge. Uprava in redništvo: Zagreb, Učiteljski Dom.

»Učiteljski Vesnik«. Za potrebu škole i učitelja. Izdaje: Učiteljsko D. D. »Natošević u Novem Sadu. Uredništvo in uprava: Novi Sad, »Natošević«, uč. D. D.

»Prosvetni Radnik«. Organ Učiteljskog Akcijonskog društva »Zavičaj«. Uredništvo in uprava: Skoplje, Društvo »Zavičaj«.

»Nova Škola«, prosvetni časopis. — Uredništvo in uprava: Sarajevo.

»Gradjanska Škola«, organ Udrženja gradjanskih škola u kralj. SHS. — Uredništvo: Novi Sad. Uprava: Maribor.

Gospodarsko stanovski listi:

»Učiteljska Zadruga«. Glasnik Učiteljske Zadruge A. D. Uredništvo in uprava: Beograd, Učiteljska Zadruga A. D., Učiteljski Dom.

Srednješolski profesorski listi:

»Glasnik Profesorskog Društva«. Uredništvo in uprava: Beograd, Ratarska 6.

»Nastavni Vjesnik«. Izdaje: Društvo Hrv. Srednješolskih Profesora. Uredništvo in uprava: Zagreb, Meduličeva ul. 33.

Uradni in službeni listi:

»Službene Novine« Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca. Uredništvo in uprava: Beograd, Državna Štampa.

»Uradni list« pokrajinske uprave za Slovenijo. Uredništvo in uprava: Ljubljana, Delniška tiskarna, Miklošičeva cesta.

jenčanoga Ilicira Trnskoga, koji ponosom ističaše, da je »sin pučkoga učitelja«.

U današnjem moru razvojenosti, imenito južnih Slavena, od prijeke je potrebe, da se ne dijelimo po strujama, koterijama i političkoj pripadnosti, već daleko od svakoga partizanstva pružimo bratske ruke. Sto je dobro: učvršćujmo, manjkavo: upotpunimo, grješke: ispravljamo, i nesporazumnak: odstranimo!

Riječ: Učitelj treba da nas zblizi, da nas ujedini, da nas okrijepi i obodri na novi i ustajni rad.

Tu je potje rada i za brata Slovenca i za brata Srbina i svu braću Hrvate.

Braćo, budimo zato sada i u buduće najprije: Učitelji!

Treba samo započeti...

Osiiek, 17. VII. 1923.

R. F. Magier,
urednik »Vjesnika Županije Virovitičke.«

Dvignimo nacionalno vzgojo v šoli v pravo jugoslovansko smer.

(Iz poročila okrajevega šolskega nadzornika Maksa Hočevarja pri okrajni učiteljski konferenci v Ljubljani.)

Zivimo v dobi preobrata, v dobi duševne revolucije, ki zahteva od nas vseh popolnih mož. Treba je, da zastavimo vse svoje sile na pravem mestu, da ohranimo to, o čemur so naši predniki le sanjali in kar smo pridobili s krvio tisočev in tisočev naših hrabrih vojakov, ki so žrtvovali svoje življenje za našo svobodo. Naša naloga je da storimo vse, kar je v naši moći za ohranitev te svobode.

Imamo sicer že našo svobodno državo — ujedinjeni smo na zunai, a to ujedinjenje se ni pravo in traino — manjka nam še duševnega ujedinjenja, ki naj pride duše vseh naših državljanov od Triglavu do Vardaria.

Težko je to spreobrnjenje pri starejši generaciji, ki je predolgo živea v robstvu in suženjstvu. — Ti ljudje se ne morejo tako lahko uživeti v očitljivosti družine razmire — na popolno spreobrnitev teh ni misli — a računamo lahko na spreobrnitev naše mladine in to imamo mi v rokah. Vzročili moramo čisto nov rod, rod dobrih državljanov. Le če se nam posreči napolniti srca naše mladine s pravo nesebično domovinsko ljubezenjo, smemo pričakovati, da se naš trimeni narod v doglednem času tudi duševno ujedini in da bodo za vedno utihnili hiteski glasovi o amputacijah na našem narodnem telesu.

Seznaniajte mladino natančno s slavno zgodovino naših bratov Srbov in Hrvatov, ki so nas stoletja in stoletja branili pred vdadi krvoljčnih Turkov. Mladina mora spoznati srbske junake, ki naj bi bodo vzor prave nesebične domovinske ljubezni.

Storiti moramo vse, kar je v naši moći za podkrepitev narodne in državne vzgoje. Zdaj se lahko prične prava narodna vzročja, ko imamo svojo narodno državo. Nacijonalizirati moramo zdaj vse naše življenje — zato je na predvsem potrebno da se oglobimo v narodno dušo in izluščimo iz te vse ono dobro in lepo, kar je v resnicu našega in odstranimo vse, kar je tujega.

Ni več zadosti, da smo le narodno zavedni, nriša je doba ustvarjenja naše jugoslovanske kulture, ki nas bo preživel. Ustvariti moramo nov narodni tloris, ki je jugoslovansko narodno dušo — in jugoslovansko kulturo, katere še ni. — To je živiljenjska naloga naše generacije in vredno, da bo pri tem delu často Izvršil svojo nalogo s smotrenim kulturnim delom v šoli in izven šole — jugoslovenski »čiteli«.

Vinko Modrinjak:

Vprašanje višje učiteljske izobrazbe.

(Pedagoška akademija ali fakulteta?)

Očita se mi, da ne ločim kulturnih vprašanj od političnih.

Vračam očitek in trdim, da so enostranski tisti, ki motrijo tako vprašanje zgolj s pedagoškega stališča. Kulturne zadeve se pač nikoli ne dajo popolnoma ločiti od politike. Veljalo je to za šolstvo in velja tudi za problem učiteljske izobrazbe.

Zakaj se je učiteljstvo tako dolgo zaman borilo za izpopolnjenje svoje šolske naobrazbe? Izvestni konzervativni činitelji v politiki so se pač dobro zavedali vpliva, ki bi ga imel bolje naobrazben, socialno ugleden in socialno ču-

teč učiteljski stan za politično vzgojo in gibanje mase.

Svetovni preobrat je pometel s političnega pozorišča razne ostanke feodalnega gospodarstva in ž njimi tudi največje nasprotnike naših stremljenj, a iluzij si radi tega ne smemo delati, in od naših meščanskih strank se nikakor ne smemo nadejati, da bi bile našim načrtom naklonjene.

Tu vidim glavne ovire. Stališče, ki ga zavzemajo napram našim težnjam akademski krogi, ni odločilno. Na pomoc od te strani ne smemo preveč računati. Če se bodo našli v teh krogih možje, ki bodo širokogrudni in velikopotezni dovolj, da bodo naše gibanje motrili kot naravno posledico višjih vzgojnih ciljev in širših vzgojnih nalog, ki se nam stavijo in ki si jih sami stavimo — tem bolje, v veliko moralno pomoč nam bodo v našem boju, a zanašati se nanje ne smemo. Šele kadar bo mogla socialistična stranka pripraviti yes zavedni proletariat, da si bo tudi on ne samo osvojil naše zahteve, temveč tudi z vse vhemenco tirjal njih uresničenje, bomo ž njimi uspeli. Delavska stranka je bila in bo povsod iskrena in izdatna zagovornica bolje učiteljske izobrazbe.

Dejstvo je, da je morala Nova Zelandija naprednim evropskim državam prednjačiti in kot prva z zakonom postaviti ljudskošolskega učitelja glede naobrazbe in socialnega položaja v isto vrsto z učiteljem višjih šol, upoštevajoč, da je treba dati ljudstvu najboljše iz ljudstva.

Ko stopimo s svojim postulatom pred javnost, je seveda potrebno, da smo si sami na jasnom, kaj hočemo. Zoper ne smemo prezreti politične strani zadeve.

Naš klic po akademski naobrazbi je kolikor toliko utemeljen že v zahtevi, da se odtegne učiteljsko naobrazovanje političnemu vplivu meščanskih strank. *Ze edino ta razlog bi zadostoval, da kar najodločneje zahtevamo odpravo učiteljišč.* Dokler bodo obstajala učiteljišča, jih bo skušala vladajoča ali kaka druga meščanska stranka udinjevati svojim namenom in nihče nam ne more jamčiti, da se reforme, ki jih danes dosegemo, po ovinkih ali brez teh zopet ne odpravijo.

Saj nam ni več novo, če odločuje pri nameščanju učiteljstva na učiteljiščih strankarsko opredeljenje, namesto službena kvalifikacija. Zadostuje, da se imenuje klasični filolog brez najmanjše pedagoške in osebne kvalifikacije kar za ravnatelja, ker ga ni mogoče nastaviti kot strokovnega učitelja, da se spravi politični eksponent na zavod. *Ce bi tudi ne bilo še odločneje momentov, bi že to zadostovalo, da prevzamejo srednje šole splošno naobrazovanje našega učiteljskega naraščaja.* Te so vsej nekoliko zavarovane napram takšnim eksperimentom že iz ozirov na zahteve, ki jih stavi univerza do svojih slušateljev.

Odprava učiteljišč za nas ne sme biti sporno vprašanje. Iz spoštovanja do tradicij jih menda ne bomo držali, drugi razlogi pa, ki se navajajo v njih pri log, kažejo preočito svojo konjsko kopito. Vzgojevanje je tako važen in odgovoren posel, ker mora narod prejeti od učitelja vse, kar rabí v življenju, da se mora po vsej pravici zahtevati, da se posveti pedagoškemu študiju le zrelo dijaštvu, kajti kdor hoče druge vzugajati mora biti že sam kolikor toliko utrijen značaj. Premlado dijaštvu pa naj se posveti z vsemi silami izobrazbi in notranjemu zorenju.

Kdor je zrasel iz industrijskega ali kmetskega proletariata in je toliko poslenjak, da živi ž njim v tesnem stiku, temu beseda socializacija, kulturnih vrednot, ki sem jo zadnjič čital v tem listu, ni prazna fraza. Naš proletarac se dobro zaveda, ko vidi, da je glede izobraževalnih prilik in sredstev zapostavljen, da je dobra ljudska šola in ž njim združeno nadaljevalno šolstvo zanj važnejše od vsega drugega šolstva in da je temeljita izobrazba ljudskošolskega učiteljstva zanj največjega pomena, ker ima od nje neposreden dobiček. *Pri delavskem sloju bomo našli večje razumevanje za svoje težnje kot pri naši inteligenci, ki vobče prav omalovžijoče sodi o našem delu.*

Upam se trditi, da pač lahko strokovni učitelj za silo izpolnjuje svoje mesto, če obvlada svojo stroko, a se za drugo ne zanima, da pa je ljudskošolski učitelj na deželi in v industrijskem kraju žalostna prikazen, če se udejstvuje samo v tem, da poučuje predmete na temelju bornega šolskega znanja. *Po vsej pravici zahtevamo od učitelja, da ima smisel in tudi sposobnost za proučavanje prebivalstva, da mu je to izhodišče za ves pouk, da se z ljubeznoj poglablja v dušo naroda in njega kulturo, njegove gospodarske težnje in socialne*

prilike, da je kolikor toliko socioološko naobražen in razume tudi bifi ljudstvu pomagač v stiski in sili in duševni voditelj, ki ne tirja atributov, kakor drugi voditeljevi ljudstva. Zahtevati bi smeli od njega, da je kot človek zrejši, kot značaj jačji v svojem obzorju širši od svojega tovariša strokovnega učitelja v mestu, kjer je premnogo prilik za šolsko in za samoizobrazbo, ki jih dežela nima.

Da bi nam mogla vse to dati univerza, tega seveda noben pameten človek ne misli, več pa nam v tem oziru vseeno lahko nudi, kakor katerakoli druga šola. Ne lastim si sodbe o stvarih, ki jih docela ne poznam, a vendar je dejstvo, da ni ničesar dovršenega in se tudi univerza ne sme smatrati za nekaj absolutno dovršenega, da se mora tudi ona prilagoditi zahtevam in potrebam časa in se ne odtegovati ljudstvu. Tako je o prilik petstoletnice univerze v Lipskem prof. Wundt v svojem slavnostnem govoru s poudarkom opozarjal, da je morala univerza še vselej, kadar je napram novim zahtevam življenga zavzela odklonilno stališče z neopravičeno motivacijo, da te zahteve nasprotujejo njenim namenom, pod pritiskom razvojnih razmer prav kmalu in temeljito revidirati svoje stališče, kajti vprašanje ni to, kako bi se naj na novo se pojavljajoče potrebe spravile v sklad s starimi smotri univerze, ampak kako bi se naj stara univerza prilagodila novim nalagom, ki se ji stavi.

Univerza je ljudska last in ona rabi podporo in simpatije tega ljudstva za svoj razvoj. Ona ni le dragocena, ampak tudi draga institucija, a nobena žrtev zanjo ne bo prevelika, če bo hotela dajati znanosti to, kar gre znanosti, ljudstvu pa ono, kar gre ljudstvu, če ne bo hotela v olimpskih višavah živeti svoje samotno, samozadovoljno življene.

Tudi neakademikom ne more biti prikrito, da za 90% slušateljev univerza ni učenjaška, temveč poklicna šola. Kljub svojemu znanstvenemu značaju pa nudi bodočemu sodniku, upravnemu uradniku, advokatu, duhovniku in dr. tudi nekaj za življenje. Zakaj ne bi mogla tudi nekaj storiti za izobrazbo božičev vzgojiteljev širših plasti naroda! Seve, če bi vrgajala univerza samo špecialiste, če ne bi usposabljal za samostojno delo in nadaljno naobrazovanje ter razširjala duševno obzorde, če bi podajala edino le »pozitivno« znanje in bi bila tudi tam snov oni malik, ki se mu vse klanja, potem bi učitelj tam zmanj iskal to, kar hoče in rabi, potem bi pač prišel — povem z vulgarnim izrazom — iz učiteljske fabrike z majhnim obratom v uradniško fabriko z veleobratom. Tega nizkega mnenja mi o univerzi ne moremo imeti, mi, ki je od znotraj ne poznamo in jo zato sodimo edino po njenih uspehih.

V sestavu naše univerze je tudi tehniška fakulteta, ki nadomešča tehniško visoko šolo. Nemške univerze tega mesta ne poznajo. Tu imamo dokaz, da se nahaja naša univerza že na potu, da postane prava »universitas«. Zakaj ne bi sprejela univerza v svoj sestav tudi še kako šesto in nadaljno fakulteto, če so zanj dani znanstveni pogoji in resnične potrebe. Imamo na univerzi stolico za pedagogiko, s čimer je tej priznan njen znanstveni značaj. Zakaj bi torej ne bilo možno, da se ustanovi posebna pedagoška fakulteta za strokovno izobrazbo učiteljstva! Četudi še mogoče niso danes dani vsi pogoji zanj, jih bo ustvarila gotovo današnja

Dr. Franjo Žgeč:

Sodobne zahteve vzgoje in narodne prosvete.

(Iz pokrajinske skupščine Pov. UJU — Ljubljana.)

Ne prihajam med vas kakor hladen vetrč vročega poletnega dne, ki obveva potno čelo trudni žanjici in izmučenemu oraču na rujavi, razpaljeni zemlj. Tudi ne prihajam kakor težek oblak, poln pohlevne rose, ki naj oškropi polje in travnike, ki naj napoji razpokano zemljico ter omoči žejne ustnice upehnu popotniku.

Za vse to je pri nas še prezgodaj, za vse to smo še premalo razviti. V našem vzgojstvu vlada globoka zima, ledeni okovi tradicionalnih metod ovirajo in onemogočujejo vsako novo življenje. Naše poljane, ki naj bi enkrat tudi same rodile, so pokrite z debelimi plastmi snega, ki so jih nanesi vetrovi ob bogvezod slučajno k nam.

Če se zamislimo nekoliko v naše vzgojstvo in si ogledamo nekoliko naštančneje in kritično njegovo sliko, nas obide neprjetno čustvo. Samo tujo navlako najdemo, a našega je bore malo zraven. Imeli smo bogatega soseda, od katerega smo slepo sprejemali in si iz-

doba, katere razvoj ustvarja v enem letu, kar so poprej desetletja.

Ni mi torej razumljivo, zakaj je tv. R. M. mnenja, da ne kaže zahtevati fakultetne naobrazbe, zakaj zagovarja kolikor toliko samostojno akademsko institucijo, ki bi bila pač v zvezi z univerzo, a ne vnešena v njen sedanji ustroj. Če bo šel v svojih koncesijah nasprotnikom predaleč, bodo radi pospuščanja naše zahteve in cilji zvodeneli in končno bomo dobili samo še slab posnetek prave akademije, visoko šolo druge vrste!

Ne dajmo se premotiti! Komprorsi in nepopolnost je potrata časa in sil! Pedagoško akademijo odklanjam. Razmerje med njo in med našo zahtevno bi bilo približno isto, kakor med učiteljiščem in drugimi srednjimi šolami. Proti takšnim akademijam obstajajo prav isti politični pomisliki kakor proti učiteljiščem. Treba je, da smo nepočustljivi, da vsako polovičarsko reformo odklonimo, od zveničnih imen poseben učiteljske visoke šole se ne damo preslepi, ker se na »titulaturo« ne oziroma! Stremimo za tem, da dobimo za naraščaj najboljše dijaštvo, a to instinktivno čuti, da mu more dati samo fakulteta ono, za čemer stremi, nikakor pa ne separirana učiteljska visoka šola. Kako neplodna je separacija študija in kakšna umetna brezna proizvaja takšen študij, se najbolje vidi, če se pazno prečita dra. Rapeta razpravo v Pedagoškem zborniku. To kar zagovarjam, ni nikak novum.

Učiteljstvo v Avstriji in Nemčiji si je že davno osvojilo zahtevo po fakultetni naobrazbi in odločno odklanja pedagoške akademije.

Naprošen od društva »Preussischer Lehrerverein« je univ. prof. Kutzner v posebni brošuri ovrgel razne pomislike in argumente proti pedagoški fakulteti.

Greifswalda univerza se je že pred več leti izrekla proti pedagoškim akademijam in za to, da prevzamejo univerze izobraževanje ljudskošolskega učiteljstva. V socialističnem Hamburgu in drugod je to tudi že postal dejstvo. Na Reichsvolksschulkonferenci I. 1920. v Berlinu, kjer je bilo zbranih nad 600 najoličnejših podagogov, učenjakov, šolskih reformatorjev, med njimi Natorp, Harnack, Oswald, Rein, Kerschensteiner, kjer so bile zastopane najuglednejše kulturne in stanovske organizacije vseh smeri, se je po živahnih vsestranski debati večina izrekla za visokošolski študij ljudskošolskega učiteljstva.

Kot najtehtnejši protiargument so rabili samo pomnožitev števila slušateljev, kar bi otežilo seminarne vaje. Za naše skromne slovenske razmere tudi tega ne jemati v poštev. Število slušateljev-pedagogov bi pri študiju, ki bi trajal 6 semestrov, bilo v primeri s skupnim številom visokošolskega dijaštva naravnost neznatno, zadostovalo bi, če bi letno 60 do 80 usposobljenih učiteljskih kandidatov zapustilo univerzo.

Ce bi se pa za te dij